

**SURUNKALI YURAK YETISHMOVCHILIGI RIVOJLANISHIDA ARTERIAL
GIPERTENZIYANING O'RNI****Abdurasulov B.B.***Namangan davlat universiteti klinik fanlar kafedrası o'qituvchisi**e-mail: baxt-toshmi@mail.ru***Musashayxov U.X.***Andijon davlat tibbiyot instituti Ichki kasalliklar kafedrası mudiri, PhD*

Annotasiya. **Rossiya kardiologlar jamiyati tarifiga ko'ra, arterial gipertenziya (AG)** – bu qon bosimining (QB) belgilangan ko'rsatkichlardan oshishi bo'lib, epidemiologik va randomizatsiyalangan tadqiqotlarda qon bosimi oshishi yurak-qon tomir xavfining oshishi bilan bog'liq ekanligi va qon bosimini ushbu darajalaridan pastga tushirishga qaratilgan davolashning maqsadga muvofiqligi va foydasini ko'rsatadi. Arterial gipertenziya (AG) - bu $SQB \geq 140$ mm sim. ust. va/yoki $DQB \geq 90$ mm sim. ust. oshishi.

Kalit so'zlar: arterial gipertenziya, surunkali yurak yetishmovchiligi, yurak qon-tomir kasalliklari

Muammoning dolzarbligi. Kattalar orasida gipertenziya tarqalishi 30-45% ni tashkil qiladi. Gipertenziyaning tarqalishi daromad darajasiga bog'liq emas va past, o'rta va yuqori daromadli mamlakatlarda bir xil. Gipertenziya tarqalishi yoshga qarab ortadi, 60% ga etadi va 60 yoshdan oshgan odamlarda undan ham yuqori bo'ladi.[1].

Aholida umr ko'rish davomiyligining o'sishi va natijada aholining qarishi, kamxarakat va ortiqcha vaznli bemorlar sonining ko'payishi sababli gipertenziya tarqalishi butun dunyo bo'ylab ortishi prognoz qilinmoqda.[2]. Framingem yurak tadqiqotiga ko'ra, gipertoniya surunkali yurak yetishmovchiligining eng keng tarqalgan sabablaridan biridir. 70% hollarda gipertoniya ushbu sindrom rivojlanishidan oldin sodir bo'ladi. Yurak ishemik kasalligi gipertoniya bilan raqobatlashadi va erkaklarda 59% hollarda va ayollarda 48% hollarda SYuYE rivojlanishini bashorat qiladi [7].

Adabiyotlar sharhi. Arterial gipertenziya tibbiyotda ko'p o'rganilgan mavzu bo'lishiga qaramay xozirgi kunda xam asoratlari ko'pligi va o'limning asosiy sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Gipertenziya yurak-qon tomir kasalliklari (miokard infarkti, insult, koronar yurak kasalligi, surunkali yurak yetishmovchiligi), serebrovaskulyar kasalliklar va buyrak kasalliklari rivojlanishining yetakchi xavf omilidir.[3][4].

Surunkali yurak yetishmovchiligi bugungi kunda sog'liqni saqlashning eng dolzarb muammolaridan biridir. Amerika Yurak Assotsiatsiyasining ma'lumotlariga ko'ra, SYuYe tarqalishi yoshga qarab ortib boradi, 60 yoshdan 79 yoshgacha bo'lgan erkaklarda 6,9% ga va 80 yosh va undan katta yoshdagilarda 12,8% ga etadi, ayollar orasida esa mos ravishda 4,8%

va 12,0% ni tashkil qiladi.[5]. Rossiya Federatsiyasida I-IV funktsional klass (FC) SYuYe bilan og'rigan bemorlar orasida o'rtacha yillik o'lim darajasi 6% ni, klinik jihatdan ifodalangan SYuYe bilan og'rigan bemorlar orasida esa 12% ni tashkil qiladi.[10].

Xulosa. Xozirgi kunga kelib xam surunkali yurak yetishmovchiligi bemorlarda yuqori gositalizatsiya darajasi va o'lim ko'rsatkichi bilan tibbiyotning asosiy muammolaridan bo'lib turibdi. Zamonaviy instrumental va laborator tekshiruvlar mavjudligiga qaramay kasallikni darajasini to'liq ifodalab bera olmaydi. Shuning uchun xam kasallikni xali o'rganish va tadqiq etish o'z axamiyatini yo`qotmagan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Muromtseva G.A., Kontsevaya A.V., Konstantinov V.V. va boshqalar. 2012-2013 yillarda Rossiya aholisida yuqumli bo'lmagan kasalliklar uchun xavf omillarining tarqalishi. ESSE-RF tadqiqotining natijalari. Yurak-qon tomir terapiyasi va oldini olish 2014;13(6):4-11.
2. Kearney PM, Whelton M, Reynolds K va boshqalar. Gipertenziyaning global yuki: butun dunyo bo'ylab ma'lumotlar tahlili. Lancet. 2005;365:217-23.
3. Franklin SS, Lopez VA, Wong ND va boshqalar. Qon bosimining bir yoki birlashtirilgan komponentlari va yurak-qon tomir kasalliklari xavfi: Framingham yurak tadqiqoti. Qon aylanishi. 2009;119:243-50.
4. Williams B, Mancia G, Spiering W va boshqalar. 2018-yilgi ESC/ESH Arterial gipertenziyani davolash bo'yicha ko'rsatmalar: Yevropa Kardiologiya Jamiyati va Yevropa Gipertenziya Jamiyatining arterial gipertenziyani davolash bo'yicha ishchi guruhi; Yevropa Kardiologiya Jamiyati va Yevropa Gipertenziya Jamiyatining arterial gipertenziyani davolash bo'yicha ishchi guruhi. J Hypertens. 2018;36(10):1953-2041.
5. Groenewegen A, Rutten FH, Mosterd A va boshqalar. Yurak yetishmovchiligi epidemiologiyasi. Yurak yetishmovchiligi bo'yicha Yevropa jurnali. 2020;22(8):1342-56.<https://doi.org/10.1002/ejhf.1858>.
6. Fomin I. V. Rossiya Federatsiyasida surunkali yurak yetishmovchiligi: bugun biz nimani bilamiz va nima qilishimiz kerak. Rossiya kardiologiya jurnali. 2016;(8):7-13.<https://doi.org/10.15829/1560-4071-2016-8-7-13>.